

HƏQİQƏTLƏR DÜNYA İCTİMAİYYƏTİNƏ ÇATDIRILMALIDIR

AMEA Rəyasət Heyəti, A. Bakıxanov adına Tarix İnstitutu, Türkiyə Cümhuriyyətinin Atatürk Araşdırma Mərkəzi və Şamaxı Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə "Azərbaycan və Şərqi Anadoluda türk-müsəlman əhaliyə qarşı soyqırımları (1914 -1920-ci illər)" mövzusunda III Beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

Azərbaycan Prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov Prezident İlham Əliyevin konfrans iştirakçılarına müraciətini oxuyub. Müraciətdə insanlığa qarşı törədilən cinayətlərin ən ağır sayılan soyqırımının dərinə və hərtərəfli öyrənilməsinin mühüm əhəmiyyətə malik olduğunu vurğulanıb. Prezidentin köməkçisi Əli Həsənov diqqətə çatdırıb ki, təkcə XX əsrdə azərbaycanlılar dörd dəfə - 1905 -1906-cı, 1918 -1920-ci, 1948 -1953-cü və 1988 -

1993-cü illərdə soyqırımı və etnik təmizləmə siyasətinə məruz qalıb. Uzun illər gizlədilən, arxivlərdə məhv edilən soyqırımı faktları, tariximizin qaranlıq səhifələri daha ətraflı araşdırılmalı, həqiqətlər dünya ictimaiyyətinə çatdırılmalıdır. Bu baxımdan beynəlxalq elmi konfransın əhəmiyyətini vurğulayan Əli Həsənov qeyd edib ki, tədbir həm elmi, həm də siyasi baxımdan önəm daşıyır. Onun sözlərinə görə, soyqırımına həsr edilən beynəlxalq elmi konfranslar gələcəkdə bu

dəhşətli faciəni yaşayan digər bölgələrdə də keçirilməli, tarixi həqiqətlər üzə çıxarılmalı və dünya ictimaiyyətinə çatdırılmalıdır.

Sonra çıxış edən AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli əsrlər boyu ermənilər tərəfindən xalqımıza qarşı planlı şəkildə həyata keçirilmiş etnik təmizləmə və soyqırımı siyasətindən, onların törətdikləri qırğınlardan danışib, erməni saxtakarlığının ifşasında bu cür tədbirlərin keçirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Akademik İsa Həbibbəyli artıq üçüncü dəfə keçirilən beynəlxalq tədbirin türk-müsəlman əhaliyə qarşı törədilən soyqırımlarının tanidilməsi istiqamətində atılan əhəmiyyətli addım olduğunu bildirib. Akademik qeyd edib ki, beynəlxalq elmi konfransda Azərbaycan tarixçiləri ilə yanaşı, Türkiyə, Almaniya, Albaniya, Özbəkistan, Gürcüstan, Polşa və Rusiyadan olan tarixçi alimlər də iştirak edir.

(Davamı 3-cü səhifədə)

HƏQİQƏTLƏR DÜNYA İCTİMAİYYƏTİNƏ ÇATDIRILMALIDIR

(Əvvəlki 2-ci səhifədə)

Bildirib ki, konfransın məqsədi tarix boyu azərbaycanlılara qarşı həyata keçirilmiş soyqırımları öyrənən və araşdıran elm adamlarını bir araya gətirmək, onların fikirlərini Azərbaycan və dünya ictimaiyyətinə çatdırmaqdır.

AMEA-da "Azərbaycanlılara qarşı soyqırımlarının tədqiqi" adlı nüfuzlu alimləri birləşdirən xüsusi komissiyanın yaradıldığını söyləyən akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, komissiyanın yaradılması xalqımıza qarşı törədilmiş soyqırımı cinayətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində atılan mühüm addımlardandır.

Tarix İnstitutunun direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Yaqub Mahmudov çıxışında bu kimi tədbirlərdə aparılan elmi müzakirələrin yeni tarixi faktların üzə çıxarılmasına xidmət etdiyini vurğulayıb. O, qeyd edib ki, beynəlxalq konfranslar həm də ölkələr arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsində böyük rol oynayır. Bildirilib ki, 1914 - 1918-ci illərdə böyük dövlətlərin fəal köməyi ilə terrorçu-ekstremist erməni təşkilatlarının Azərbaycanın və Şərqi Anadolunun türk-müsəlman əhəlisinə qarşı həyata keçirdiyi

soyqırımları ümumdünya tarixinin ən dəhşətli soyqırımlarıdır: "Dünya tarixində 1914 - 1918-ci illərdə ermənilərin törətdikləri soyqırımları qədr dinc, silahsız əhalini, o cümlədən uşaqları, qadınları və qocaları aminsızcasına, namusu və heysiyyəti alçaldılaraq ən qəddar üsullarla məhv edilməsi faktına təsadüf olunmur". Y.Mahmudov qeyd edib ki, tarixi şərait səbəbindən ötən iki əsr ərzində baş verən hadisələrə, törədilmiş faciələrə obyektiv qiymət vermək mümkün olmayıb. Yalnız müstəqillik dövründə, 1998-ci il martın 26-da Ümummilli Lider Heydər Əliyevin "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" Fərmanı ilə martın 31-i Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü elan edilib və erməni millətçilərinin cinayətkar əməllərinə hüquqi-siyasi qiymət verilib.

Daha sonra Şamaxı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Asif Ağayev, Türkiyənin Atatürk Araşdırma Mərkəzinin təmsilçisi Selma Yel, Rusiya Federasiyasının Tarix, İqtisadiyyat və Hüquq Elmi-Tədqiqat İnstitutunun direktoru İqor Turitsin, AMEA-nın Naxçıvan Bölməsinin sədri, akademik İsmayıl Hacıyev və başqaları çıxış edərək, müxtəlif ölkələrdən olan tarixçilərin birgə səyi nəticəsində soy-

qırımı haqqında həqiqətləri tam aydınlığı ilə ortaya çıxarıla-çağına ümidvar olduqlarını bildiriblər.

Konfransda AMEA-nın Tarix İnstitutu ilə Rusiyanın bir sıra müvafiq elmi müəssisələri arasında birgə araşdırmaların aparılması və əməkdaşlıq perspektivlərinə dair müqavilələr imzalanıb.

Tədbirdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə müraciət qəbul olunub.

Tanınmış alim və mütəxəssislərin, rəsmi qonaqların iştirak etdiyi konfrans işini "Birinci Dünya müharibəsi illərində Qafqaz regionunda soyqırımları", "Şimali Azərbaycanda türk-müsəlman əhaliyə qarşı soyqırımları (1918 - 1920-ci illər)" və "Şərqi Anadolu, Urmiya və Salmas bölgələrində türk-müsəlman əhaliyə qarşı soyqırımları (1914 - 1920-ci illər)" bölmələri üzrə davam etdirib.

Tədbir iştirakçılarna Azərbaycan Prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi, tarix elmləri doktoru, professor Əli Həsənovun Azərbaycan, ingilis və rus dillərində nəşr olunan "Azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə və soyqırımı siyasətinin mərhələləri" adlı kitabı paylanılıb.